

MEVLÂNA UYUYAN GÖNÜLLERİ UYANDIRMAYA DEVAM EDİYOR

Hz. Mevlâna, tüm İnsanlığın önem verdiği bir şahsiyettir. Mevlâna dergahı, asırlardır halkın büyük alaka gösterdiği bir ziyaretgâh; yedi yüzyıllık derin mazi içerisinde bir ahlâk ve fazilet mektebinin merkezi olmuştur.

Mevlâna, başta Anadolu olmak üzere, Rumeli, Ortadoğu, Mısır gibi Osmanlı İmparatorluğunun geniş toprakları içerisinde yaşayan dili, rengi, coğrafyası ve tarihi farklı insanlara, dünya ve ahiret yorumu kazandırmıştır. Ahlâk, fazilet, hoşgörü ve ümit

Bekir ŞAHİN

premsipleri bulunan Mevlevilik, büyük Türk mütefekkeri ve mutasavvıfı Mevlâna'nın birliğe, dirliğe, barışa, dostluğa, kardeşliğe ve beraberliğe çağırın mesajının gönülden gönüle ulaşmasını sağlamıştır. Mevlâna'ya gönül verenlerin aydınlık bir dünya görüşü kazanmalarını temin eden bir insan merkezli eğitim ve disiplin yuvası olmuştur.

Mevlevilik, ilim, fikir kültür ve sanat tarihimizde başlı başına bir "ekol"dür. Kendisine özgü örf, adet, gelenek, görenek, disiplin, kılık, kıyafet ve fikir yapısına sahiptir. Bu sosyal ve kültürel disiplinle, çeşitli alanlarda birçok ilim, fikir,

“

Bütün İslâm mütefekkirleri gibi
Mevlânâ'ya göre de insan, bedeniyle pek
küçük ve değersizdir ama mânâ cihetiyle
o alemin en kıymetli unsurudur

”

kültür ve sanat adamı yetiştirmiştir.

Mevlâna, asırlar boyunca sesiyle, soluğuyla, varidâtıyla, aşkıyla heyecanıyla, vaat ettikleriyle çağlar geçse de hep taze ve canlı kalmıştır. Zaman onları eskitememiş, olaylar ve esen rüzgarlar tesirsiz kalmıştır. Onlar yüzlerce yıl önce yaşamış olsalar da her zaman eskimez yeniler olarak kalacaklardır.

Ortaya koyduğu çağlar üstü ölümsüzlük mesajları, fazilet ve meziyet yüklü öğretileri, uyuyan gönülleri uyarmış ve uyandırmıştır. Ortaya koyduğu ruhî ve ahlakî kaideler o kadar yenidir ki, sanki bugün söylenmiş, az önce yazılmış gibidir.

Hız. Mevlâna bütün gücünü Kur'an ve sünnetten almıştır; Kur'an-ı Kerim'in Kölesi, Hz. Muhammed (sav)'in yolunun tozu olduğunu söylemekten her zaman onur duymuştur. 700 yıl kadar önce bugün Türkiye olarak adlandırılan Anadolu'da, Konya'da mutasavvıf ve mukaddes bir şahsiyet olarak yaşayan Celaledin-i Rumî insanlara; ilahi aşkı, hoşgörüyü, umudu, öğretmiştir. Günümüze kadar bu değerler geçerliliklerini kaybetmedi. Özellikle gerçek değerlerin yitirildiği, ortalıkta kan ve gözyaşının yayıldığı, kardeş kavgalarının zirveye çıktığı zamanlarda Mevlâna öğretilerinin değeri daha da artmıştır.

Günümüzde canla ten; akılla şehvet, ulvî olanlarla süflî olanlar bir araya gelmiş bulunuyor. Ulvî his ve hasletlerimiz kanat olup bizi yükseklerle uçurmak istemekte, buna mukabil bedenimiz ait olduğu yer kabuğuna pençelerini geçirmekte ve ona dört elle sarılmaktadır:

“Can, yücelere kanat çırpmağa istemede, ten ise zemine tırnaklarını geçirmiş.”

Bütün İslâm mütefekkirleri gibi Mevlânâ'ya göre de insan, bedeniyle pek küçük ve değersizdir ama mânâ cihetiyle o alemin en kıymetli unsurudur:

“Sen görünüşte bu alemde en küçük şeysin ama taşıdığın mânâ bakımından en büyük âlem sensin.”

“Aynı dili kullanmak, akrabalık ve bağlılıktır. İnsan yakın olmayanlarla bir arada tutsak gibidir.

“Nice aynı dili konuşan Hindu ve

Türk vardır; nice yabancılar gibi iki Türk vardır.”

“Öyleyse yakınlık dili bizatihi başkadır. Gönüldaşlık, aynı dili konuşmaktan daha iyidir.”

“Gönülden konuşmasız, imasız ve kayıtsız yüz binlerce tercüman yükselir.”

diyen Hz.Mevlâna gönülden konuşma ve anlaşmanın yollarının bulunmasına vurgu yapar.

Ayrıllık için harekete geçenlerin, insanları kavim kavim yaratan ve ona can veren Hakk'ın ayetlerini dahi ayrıllık aracı yapabileceklerini belirtir. Bunların, varlıklarını kendi dışındakilerin moda tabirle “ötekiler” in yokluğuna endekslemiş olduklarını düşünür. Halbuki dünya hepimize yetecek genişliktedir.

Mevlânâ, akılların buluşmasını kardeşliğin gelişmesini öğütlerken nefsi davranışlardan kaçınmayı fazilet olarak değerlendirir.

Duygu ve üslup farklılığı, kişilere ve dönemlere göre anlama sorununu büyültmekte veya küçültmektedir. İttifak ettiklerimizde birleşik ihtilaf ettiklerimizde barışık olmayı öğütleyen Mevlânâ diyor ki:

“Kendini yorumla, haberleri hadiseleri değil; beynine kötü de, gül bahçesine değil.”1414 Mesnevî, 1/3743.

“Suretlerde kalırsan putperestsin. Sureti bırak ve manaya bak.

Hac adamısın, bir hacı yol arkadaşı ara; ister Hintli, ister Türk veya Arap.

Onun şekline ve rengine bakma; onun azmine ve niyetine bak.

O, siyah olsa da seninle aynı niyette dir. Sen ona beyaz de, zira seninle aynı renktedir.”(Mesnevî, 1/2892-2895.)

“Sözün özü şudur: Topluma dost ol; putçu gibi taştan arkadaş yont.

Çünkü kervanın kalabalığı ve çokluğu, yol kesicilerin belini ve mızrağını kırar.”

Öğütlerinde; gerçek insanlardan oluşan mutlu toplumun nasıl oluşacağını anlatan Hz. Mevlâna: Gerçek insanın vasfını tanımlarken de “hırs ve öfke zamanında ken-

disine hâkim olabilen gerçek bir insandan” bahseder.

Mevlâna, insan ve toplumun zaman içerisinde değişim ve gelişime ihtiyacı olduğunu vurgular. Aslında, yalnız onun yaşadığı asra has bir hâl değildi bu ihtiyaç. Hayat, asırlar, yıllar mevsimler içinde olduğu kadar; haftalar, günler, saatler, hatta anlar içinde bile yenilenen tabî bir akıştır.

Bunun için **“Dün, dünle gitti cancağazım, şimdi yeni şeyler söylemek lâzım”** diyerek insanın kendisini yenilemesini öğütleyen Mevlâna, bütün canlıların gayri ihtiyarî yaşadığı bu yenilenme hâlini sadece insanlar görüp bilerek takip etme imkânına sahip olduğundan görmeye kalmamaları, hakiki manasıyla yaşayarak tekâmül etmeleri gerektiğini belirtir.

İnsanlar bunu yapmayı yalnız belli bir zamanın şartları içinde yaşamaya kalktıkları takdirde hem kendi içlerinde çelişkiye düşerler, hem de çevreleri ile çatışmaya gi-

rerler.

O zaman insanlığın esasını teşkil eden değerler dumura uğrar, ferdin huzuru, mutluluğu kaçar; cemiyetin sulhu, sükûnu bozulur ve hayat; hazzı, ahengi ile birlikte manasını da kaybederdi.

“Eski satanların nöbeti geçti, benim pazarımda şimdi, hep yeni şeyler satılıyor” diyen Mevlâna'nın en muteber metat mesnevisi ve semai idi. Mevlâna'nın bu beyitte sözünü ettiği Pazar, mesnevî ve sanatlı sözlerden; sema da ahenkli hareketlerden ibaretti. İkisi de yeniydi ve onlara ittiba edenleri de yenileştirirdi.

Mevlâna'nın her şeyi yeniydi. Daha önce pek duyulmayan sözler söylemiş, görülmeyen hareketler yapmıştı. Bunlar ilk defa yapılan bir başlangıç değil, eskinin yeniyle mezcedilmesi neticesinde meydana gelen, içtimâî tekâmül hamleleriydi.

Bu gün dahi tüm dünyaca malum olduğu üzere Hz. Mevlâna, Horasan'dan alıp getirdiği aşk ateşini Anadolu'nun bağrında Konya'da kemale erdirmiş bir mutasavvıf ve bir ilim adamı olarak gönüller yapmaya ve yakmaya devam etmektedir. Farklılıkları birer zenginlik olarak görmeyi insana bakış açısının temelini koyan Hz. Mevlâna, barış ve hoşgörünün en zirve isimlerinden biri olmasıyla düşünce dünyasında büyük bir çığır açmıştır. Açılan bu çığırın devam etmesi için, her yıl 17 Aralık tarihinde Konya'da Mevlâna'nın düğün gecesi olarak adlandırdığı Hakk'a yürüyüşü, yani vefatı nedeniyle çeşitli etkinlikler yapılır. Bu etkinlikler nedeniyle ülkemizin en üst düzey yönetici ve siyasetçileri, dünyanın dört bir yanından insanlar, Konya'da buluşur ve tüm dünyaya barış ve birlik mesajları verilir. Bu törenler ülkemizin dünyaya tanıtımı konusunda büyük katkılar sağlar. Ülkemizde ortalama 50 bin insanın katıldığı bu kültürel faaliyet evsafında, süreklilik ve kapsam bakımından bir başka kültürel faaliyet örneği yoktur.

Bu yıl Konya'da 7-17 Aralık 2011 tarihleri arasında düzenlenen Hz. Mevlâna'nın 738. Vuslat Yıldönümü Uluslararası Anma Törenleri'nin verimli geçmesini, milli birlik, barış ve kardeşlik çabalarına katkıda bulunmasını diliyorum.

18'LİK BİR KONYALI GENCİN İLK ANKARA GÜNLERİ

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

Otobüs yolculuğunun son derece sınırlı olduğu yıllarda Ankara'ya gitmek, belki de yolculukların en kolayı idi. Şimdilerde 'Eski Garaj' adını verdiğimiz mekân bu iş için açılıncaya kadar Ankara otobüsleri başka başka yerlerden kalkarmış. Mesela, günümüzün Sarraflarının yoğun olarak bulunduğu Tefikiye Caddesi'nin sonundaki alandan kalkarmış. Saray Çarşısı'nın yanındaki Dedeler Hanı'ndan da kalktığı olurmuş. Galiba bir seyyar tellal çarşının belli yerlerini dolaşır, 'Filan gün filan saatte filan yerden Ankara'ya otobüs kalkacaktır!' benzeri duyurularla, dönemin avuç içi kadar Konya Çarşısı'nın esnafını haberdar edermiş. Şansınıza, yeterince müşteri çıkarsa yolculuk yapılılabilmiş.

1939 doğumluyum. 1957 yılında, Ağustos-Eylül aylarında Ankara'ya birkaç seferim olmuştu. Bunlar benim ilk şehirlerarası yolculuklarım idi. 18 yaşında bir Çaybaşı delikanlının bu ilk yolculuklarında neler hissettiklerini 54 yıl sonra anlatmak belki günümüzün gençlerine ilgi çekici gelmeyebilir. Ama ben tarihe not düşmek için, o günlerde tuttuğum günlüklerimden yola çıkarak bazı aktarmalarda bulunacağım.

Yolculuklarımın sebeplerini önceki yazımda dile getirmiştim; onun için o konulara, gerek görülmedikçe eğilmeyeceğim. Günlüğümün dili ve Türkçesi de bir lise ikinci sınıf öğrencisinin bütün dikkatsizliklerini sergiliyor. **Abla** için daima bir Kon-

yali gibi **apla** yazmışım; **ğ** (yumuşak ge) tutarsızlıkları da görüyor; **bu-ğün** deyivermişim bazen. Bir de edebiyat dersi okuyoruz ya, Arapça, Farsça kelimelerle lügat paralamışız; olmadı, Ataçça kelimeleri de araya sıkıştırıvermişiz. Daha neler neler.

Cümleler genelde kısa... Bazen de kurala uyulamamış. Kelimelerde hece eksikliği var; cümlelerde de kelime eksikliği...

Elbette bütün metne yer verilmeyecek, yeri gelince atlanılacak... Ayrıca anlaşılması kolay olsun diye de [ ] içine açıklamalar eklenecek. Tarih düzenini de ortak bir payda da birleştirdik.

...

18 Ağustos 1957 Pazar, 18.05

Perşembeden beri hummalı bir şekilde Biyoloji çalışıyorum. Dün Zehra Yenge'den [Büyük dayım Murat Köseoğlu'nun büyük kayınbiraderi Bedri Ener'in eşi; Ankara Gazi Lisesi Coğrafya öğretmeni] mektup geldi. Salıya [Ankara'ya] gidiyoruz.

19 Ağustos 1957 Pazartesi, 09.09

[Dün bütün gün çalışmaktan] kafam şişmişti. Gece [18 Ağustos] sinemaya gidecektim. Gidilecek, daha doğrusu kaçılacak bir yer bulamadım. Sonra aklıma parlak bir fikir geldi. Hakkıların bahçesine atladım, oradan çıktım sokağa. Biraz sonra bir motor geçti; gürültüsünden istifade edip bisikleti sokağa çıkardım. Ver elini[Yazlık] Selçuk [Sinema-

sı]...

Bir 75'lik [bilet] alıp oturdum yerime. Filmlerden *Cesur Gangaster* (Glenn Ford- Evelyn Keyes) fena değildi. İkincisi de *Takip*'ti (Robert Mitchum-Tereza Write) güzeldi. [Sinema] 23.40'ta dağıldı. Eve gelip yatım.

19 Ağustos 1957 Pazartesi, 21.00

Az evvel [ağabeyimin arkadaşı, kunduracı] Hasan İyican'dan yeni ayakkaplarımı aldım... Yarın yolculuk var. Hayırlısı Allah'tan. Bakalım haftaya neler yazacağız.

22 Ağustos 1957 Pazartesi, 15.45

Üç gün var ki gurbetteyim. Anadan, kardeşten uzak. Babamdan ise sadece birkaç saat oldu ayrılalı. [Ankara'ya] benimle gelmişti. Saat 11.20'de ayrıldı. Az evvel oda arkadaşlarım [da] gittiler. Ben de bunları yazabiliyorum.

Memleketi düşünüyorum... Ankara dediklerini de gördük. Cambazlar şehri... Hele hele Sıhhiye ile Kızılay arası tek kelimeyle bir köstebek yuvası.[Yol çalışmalarını kastetmiştim]

(Buraya kadar olanlar günü güne yazılanlardır. Ancak yoğun iş trafiği sebebiyle 20 ve 21 Ağustos günleri yazılamamıştır. Bunlarda 22'sinde geriye dönülerek bir şeyler yazılmıştır.)

20 Ağustos 1957 Salı, 11'e 25 kala [10.35]

[Etlük] Garaj[larına] geldik. Bindik bir dolmuşa, atlayıp Ulus Meydanı'na gittik. Oradan Zehra Yengelere telefon edip evlerini[n yerini] öğrendim. Gidip de bulana dek iflahım kesildi. Verdim sepeti, geriye döndüm.

Babamla Ulus'ta buluşup hemşehrimiz Ahmet Ağa'nın (Kiremitçi)

dükkanına gittik. Oradan Meram Oteli'ne... Akşama dek gezdim. [Sınıf] arkadaşım Erollara [Ozanalp] gittim, onu bulamadım. Nurhan'a [?] gittim, onu da bulamadım. Ters yüz döndüm otele. Gece babam [Bedir Ener'in kardeşi, küçük dayı] Salim dayılara gitti.

Dün [21 Ağustos 1957 Çarşamba]

Okula [Gazi Lisesi] gitmeden önce bir hayli gezdim. Sonra okula [gidip sınav için] lazım olanları öğrendim. Aşı için bir hayli yorulduk.

Gece Ahmet Ağa ile beraber [hemen otelimim karşısındaki] Gençlik Parkı'na gittik. Çok hoşuma gitti.

Bugün [22 Ağustos 1957 Perşembe]

... Babam ayrıldı, [Konya'ya döndü]. Kimsesizim.

23 Ağustos 1957 Cuma, 14.52

Bir arkadaşına o kadar ihtiyacım var ki... Memleket [Konya] içimde tütüyor. Bunca yıldır iştir, görürdüm ama sılanın böyle olduğunu bilmezdim. Bu seyahat bana hayatın ta derinliklerini öğretti.

Dün biraz ders çalıştım, keza bugün de... Dün akşam yaya olarak [İtfaiye Meydanı- Kızılay] Yengemlere [Zehra Ener] gittim, hâlâ gelmemişler.

Bir türlü rahat ders çalışmıyorum. Annemi, babamı, kardeşlerimi [ağabeyimi ve ablamı] arkadaşları düşünüyorum. Pazartesiyle ipe çekiyorum. Gıpta ediyorum şu Ankaralıları memleketlerinde diye...

(Bu duygum hayatım boyunca yakkamı bırakmadı. İstanbul'daki öğrencilik yıllarımda da, Amerika'daki araştırmacılık günlerimde de... Hâlâ da...)

24 Ağustos 1957 Cumartesi, 19.35

[Oteldeki] odamdayım. Öylece ders çalışıyorum.

[16.00 sonlarında şöyle bir dışarı çıkıyorum. Dönüyorum] Otele giriyorum ki 20.25 adım kala bizim yeni enişte [öğretmen] Kemal [Büyük dayım Murat Köseoğlu'nun ortanca kızı Hatice Ablamla, günlüklerimdeki bilgilere göre 09 Haziran 1957 Pazar günü evlenmişti, Değirmenci] ile kardeşini görmeyeyim mi? Sormayın bendeki sevinci. Otele gitmeme müsaade etmediler. Bindik dolmuşa [doğruca] Zehra Yengelere. [Orada] bir hayli konuştuk. 18.40'a kadar orada kaldık. Oradan ayrılınca Salim Dayılara ve yemeğe kaldık.

Gece otele döndüğümüzde yer olmadığını söylediler. Enişte başka bir otele gitti.

Sabahleyin Zehra Yenge'ye kâğıtları imzalatıp okula geldim, kâğıt aldım. Efendim sonra? Otele dönüp derse başladım; ama çalışamadım. 15.00'ten 17.30'a kadar uyudum. Sonra esaslı bir çalışmaya başladım.

...Şu anda Gençlik Parkı'na (Ankara Sergisi) [bakıyorum]. Yuvarlak salıncaklar dönüyor. Rengarenk ışınların verdiği güzellik bir başka. Mavi, yeşil, sarı, kırmızı... Hele girişin solundaki ağaçlardaki yeşil florasanlar daha başka. Büyük fiskiyenin göklere yükselen suları...

Caddeden geçen arabalar bana Konya'nın düğünlerini hatırlattı. Zira Konya'da bu kadar oto ancak düğünlerde art arda gelir.

Otelin radyosunun söylediği yarıklar da unutulur gibi değil. Ama bunların hepsi ikinci planda kalır...

25 Ağustos 1957 Pazar, 19.35

İki gündür insiyaki olarak aynı anda kaleme sarılıyorum. İnşallah hayra işaretler.

Bugün sabah saat 09.00'da uyan-dım. Ekmek almaya gitmem hariç saat 18.00'e dek devamlı çalıştım.

OTO NAKLİYAT ŞİRKETİ OTOBÜSLERİ

1469
j 2236

Yer Fişi

Ankara T1 . 16718
» » 11016

Yer No. A

1890

yadı : *Salim*

yer : *Konya*

saat	Yolcu adedi	Hareket tarihi
<i>19/3</i>	<i>1</i>	<i>26/8/57</i>

fiş geri alınmaz.
de gelmiyenin mazereti dinlenmez.
fişi muhafaza edip istendiğinde ibraz eder
nia ayrılan yerler hareketten 1 saat evvel
ni almaları lazımdır. Aksi takdirde hak
dilmez.
li ve ağır yükler otobüse alınmaz.

1 / 195

Sabahleyin [Çaybaşı'ndan komşumuz] Kamburun Mustafa [Nöbet] Abiyi otelde gördüm. Gezmeye gelmiş.

İkinci [üzeri] otelden henüz ayrılmıştım ki birisi "Levhacı" dedi. Bak-tım siması yabancı değil. Hemen tanıdım. Tellal Pazarı'nda çalışan şeker-ci idi. 15 aylık askermiş.

Ayrıldık. Yengelere [Zehra Ener] gittim. Bir kâğıt aldım. Sonra şöyle bir tur atmaya çıktım.

[Bir süre sonra] kapağı otele at-tım. Dinleneceğim. Şu anda Zeki Müren [radyoda] şarkılar okuyor.

(Not: Türkiye'ye, tabii önce Ankara'ya televizyon 12 yıl sonra gelecek.)

Allah'tan bir mani olmazsa yarın bu vakitler eve vasıl olmuş olacağım. Burnumda tütüyor ocağım. Hem de arkadaşlara [olan] hasretim arttı. İnsan köyde hayata alışsa da New York'a hatta Londra'ya gitse köyü yine bur-nunda tüter.

Eee... Son satır bunlar. Eyvallah.

...

Ali IŞIK

HÜSEYİN SIDKI DEDE VE İMZASINI TAŞIYAN KİTABELER

Hüseyin Sıdkı Dede, 1823 yılında Filibe’de doğdu. İlköğrenimini Filibe’de tamamladıktan sonra, yirmi beş yaşlarında İstanbul’a gelerek Fatih Medreselerinde okudu. Bilahare bağlandığı Galata Mevlevihanesi’nde “hücre-nîşîn dede” olduktan sonra Konya’ya geldi. Konya’da ev-bark sahibi olan ve Mevlâna Dergâhı’nda mesnevihanlık vazifesiyle yıllarca Mesnevi okutan Sıdkı Dede aynı zamanda Selimiye Camii hatipliğini de yürüttü.

Kudretli bir mesnevihan olan

Sıdkı Dede aynı zamanda devrinin tanınmış bir Mevlevî şairidir. Yanı sıra talik ve nesih yazılarında üstat denecek hattat, arif ve hoşsohbet bir kişidir. Çevresinde kendini çok sevdirip saydırmış; can gözü açık, keşif sahibi, kâmil, nur yüzlü bir Mevlevî bilginidir. Piri, Hz. Mevlâna’nın yakınında yüz on yaşına kadar ilim ve irfana hizmet etti.

Ömrü boyunca yüzlerce hat levhası yazıp, zaman zaman da hakkâklık yapmıştır. Çelebilerin cülus ve vefatlarına,, çelebi çocuklarının doğumlarına pek mahir tarihler düşürmüştür. Devrinde Konya’daki birçok çeşme, okul, medrese ile önemli kişilerin mezar taşı kitabeleri ona aittir.

Arapça, Farsça ve Fransızca bilen Sıdkı Dede’nin bazı şiirlerini havi bir Divançe’si vardır.

10 Temmuz 1933 tarihinde vefat eden Sıdkı Dede, Dergâh’ın hemen yanı başındaki Üçler Mezarlığı’nda metfundur. Talik hatlı mezar taşı kitabesi şudur:

el-Hayyü’l-Bâki
Ölmez diridir ölmezden evvel ölenler
İşte biridir gerçi bilir anı bilenler
Bilmezsen eğer öğrene gel merd-i hakikat
Dergâh-ı hünkârîde yetişmiş mürşid-i tarikat
Tahsil-i maarifile ömrünü kısmen sürmüştü
Tâlim-i edeble yaşayub yüz ona girmiş
Hitâbetle imâmet gibi dinî menâsib
Mesnevî-hanlıkla şühûr-ı sâhib-i münâsib
Filibeli Mevlevî Hüseyin Sıdkî Dede
Vuslat-yâb-ı cemâl olmuş 1352 hicride

Hüseyin
Sıdkı Dede
(Mustafa
Holat Arşivi)

Ateşbaz Veli Zaviyesi Kitabesi

Hayatı hakkında çok fazla bilgi bulunmayan Ateşbaz Veli (ö. 1285), Hz. Mevlâna'nın muasırı olup, asıl adı Şemseddin Yusuf, babasının adı ise İzzeddin'dir. "Âteş-bâz-ı Veli" olarak ün yapmıştır. Ateşbaz Veli'nin Baha Veled'le birlikte Belh'ten veya Karaman'dan geldiği, dergâhta yetiştiği ve açıcılık yaptığı rivayet edilir. Ateşbaz, ateşle oynayan demektir. Onun Hz. Mevlâna ve Mevleviler arasında önemli bir yeri vardır. "Ateşbaz Makamı" Mevlevilikte bir terbiye ve eğitim makamıdır.

Ateşbaz Veli ile ilgili pek çok rivayet anlatılır. Bunlardan birisi şöyledir: Bir gün, dergâhın mutfağında yemek pişirmek için odun kalmamıştır. Dergâhın açıcısı olan Ateşbaz Veli, durumu Hz. Mevlâna'ya bildirince Hz. Mevlâna latife yollu: "Odun kalmadıysa ayaklarını kazanın altına sok da yemeği onunla pişir." der. Ateşbaz için şaka da olsa emir emirdir. Mutfağa gider, ayaklarını kazanın altına sokar ve parmak uçlarından çıkan ateşle yemeği pişirir.

Meram ilçesi Orgeneral Tural Mahallesi'nde yer alan zaviye, bir türbe ve bir kerpiç evden meydana gelmektedir. Daha önce, burada, Sultan Veled'in kızı Arife Şeref Hatun'un oğlu Muzaffereddin Ahmet Paşa torunlarından Çelebi Abdüssamed'in yaptırdığı ilk zaviye zamanla yıkılmış, yerine, H 1315 (M 1897) yılında, Mevlâna Dergâhı postnişini Abdülvahid Çelebi tarafından bir zaviye yaptırılmıştır. Birkaç odası bulunan fevkani, basit bir binadan ibaret olan zaviyenin kapısı üzerinde, Mesnevihan Sıdkı Ded'e'nin aşağıdaki altı satırlık talik hatlı kitabesi bulunmaktadır.

Zaviyenin duvarla çevrili küçük bir bahçesi vardır. Bugünkü türbe-

**Hüseyin Sıdkı
Dede'nin Üçler
Mezarlığı'ndaki
kabri.**

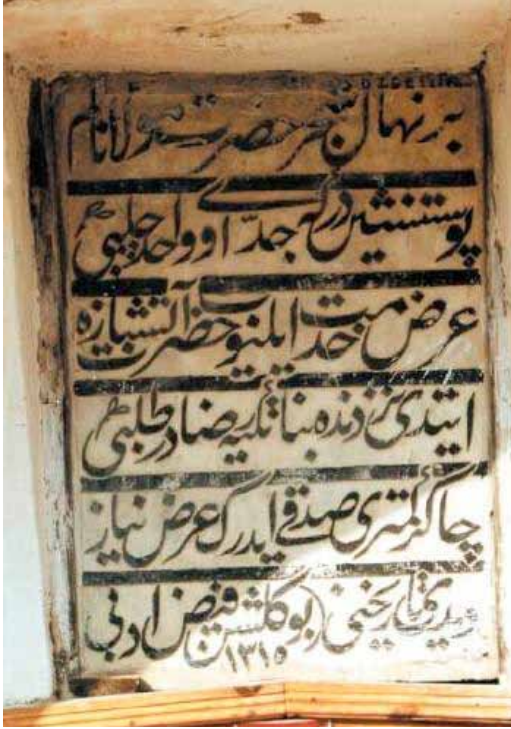
dar evi (misafirhane), bir zemin kat üzerinde iki oda bir mabeyinden oluşan kerpiç bir yapıdır.

*Bir nihâl-i şecer-i Hazret-i Mevlânâ kim
Post-nişîn-i dergêh-i ceddî o Vâhid Çelebi
Arz-ı hidmet eyleyüb Hazret-i Âteşbâz'a
İtdî nezdinde binâ tekye rızâdır talebi
Çâker-i kemteri Sıdkî iderek arz-ı niyâz
Didi târihini (bu gülşen-i feyz-i edebî)⁽¹⁾*

1315

(1) Günümüz Türkçesiyle: Hazret-i Mevlâna ağacının bir filizi olan o Vahit Çelebi, atasının dergâhının postnişinidir (şeyhidir). (Vahit Çelebi) Ateşbaz Hazretlerine saygıyla hizmet eyleyip rıza talebiyle (türbesinin) yanında tekke inşa ettirdi. (Onun) değersiz kölesi Sıdkı (da) dua ederek (bu edebî feyiz gül bahçesinin) tarihini söyledi ("bu gülşen-i feyz-i edebî" terkibinin harflerinin ebced hesabıyla değeri H 1315, M 1897 tarihini göstermektedir).

Ateşbaz Veli
Zaviyesi'nin
kitabesi.

Medrese-i Celâliye Kitabesi

Medrese-i Celâliye nam-ı diğer Molla-i Cedit, Konya Mevlevi Dergâhı'nın batı yönünde Sultan Selim Camii'nin tam karşısındaydı. Bu medrese Vahit Çelebi'nin teşebbüsü ile H 1306/M 1888 yılında bir mektep yaptırılmıştır. Günümüzde mevcut olmayan bu mektebin kapısının üstündeki mermer kitabenin aşağıdaki tarih kıtası da Hüseyin Sıdkı Dede'ye aittir:

*Medrese-i Sultân Veled idi an-aslın bu mahâl
Şimdi mekteb oldu ferzendân-ı Mevlâna'ya hâs
Post-nişin Vâhid Efendi'dir sebep inşâ'ına
Sıdkıyâ târihi (mekteb-i mes'adet-efzâ menâs)⁽²⁾*

1306

(2) Bu mahallin adı aslında Sultan Veled Medresesiydi. Şimdi Mevlâna evladına yaraşır bir okul oldu. (Bu okulun) inşasına sebep (olan) Postnişin Vahit Efendi'dir. (Mutluluk arıran sığınılacak okulun) tarihi Sıdkı'nındır. Son mısradaki "mekteb-i mes'adet-efza menâs" terkinin harflerinin ebcet hesabıyla değeri olan 1306 sayısı, mektebin hicri takvime göre yapıldığı yılı göstermektedir.

İhtisap Şadırvanı Kitabesi

Aziziye Camii'nin doğusunda, bahçe içerisinde. Eskiden burası İhtisap Meydanı idi. Şadırvan restore edilerek günümüze gelmiştir. Uzun yıllar betonarme, 6 sütunlu bir sundurması olan şadırvan kullanılmıştır. Son yıllarda Vakıflarca yapılan restorasyonda yeni şadırvan uygulanmıştır. Ortasında tek çanaklı göbek kısmı bulunur. 12 köşeli bir revağa sahiptir. Şadırvanın geniş saçaklı kubbesini taşıyan ayakların arasında bir ayak boş bırakılmış olup, kubbe altı ayağa oturtulmuştur.

H. 1318, M. 1900 yılında yaptırılan şadırvanın kitabesini Filibeli Sıdkı Dede yazmıştır.

Maşallah

1318

*Ne ziba oldu bu hayrat mahallinde oldu cari
Buna sebep olanlara vere muradını barî
Salâ aştan olanlar nüşedin yaran olun cümle
Su hayratı ne makbuldür yazın itfa eder nâri
Etdi sünüh heman inşasına Sıtkı dedi tarih
(Gafur Ya Vedud) ismin inayet eyledi bari*

KAYNAKÇA:

ÖNDER, Mehmet, "Hattat, Şair ve Mesnevihan Sıdkı Dede", *Yeni Konya*, 24 Mayıs 1957, s. 2.

KONYALI, İbrahim Hakkı, *Âbideleri ve Kitabeleri İle Konya Tarihi*, Ankara 1997, s. 587-589; 904-905.

Konya Büyükşehir Belediyesi A. R. İzzet Koyunoğlu Müze ve Kütüphanesi, Selçuk Es Arşivi, Nu. 3510.

ÖZÖNDER, Yrd. Doç. Dr. Hasan, *Mevlâna'nın Gönül Dostları*, Konya 2004, s. 81-84.

KARPUZ, Prof. Dr. Haşim, *Türk Kültür Varlıkları Envanteri Konya*, Ankara 2009, C. I, s. 349-350, 561-562.

KUR'ANI KERİM'İ ANLAYARAK OKUMAK

Ahmet ÇELİK

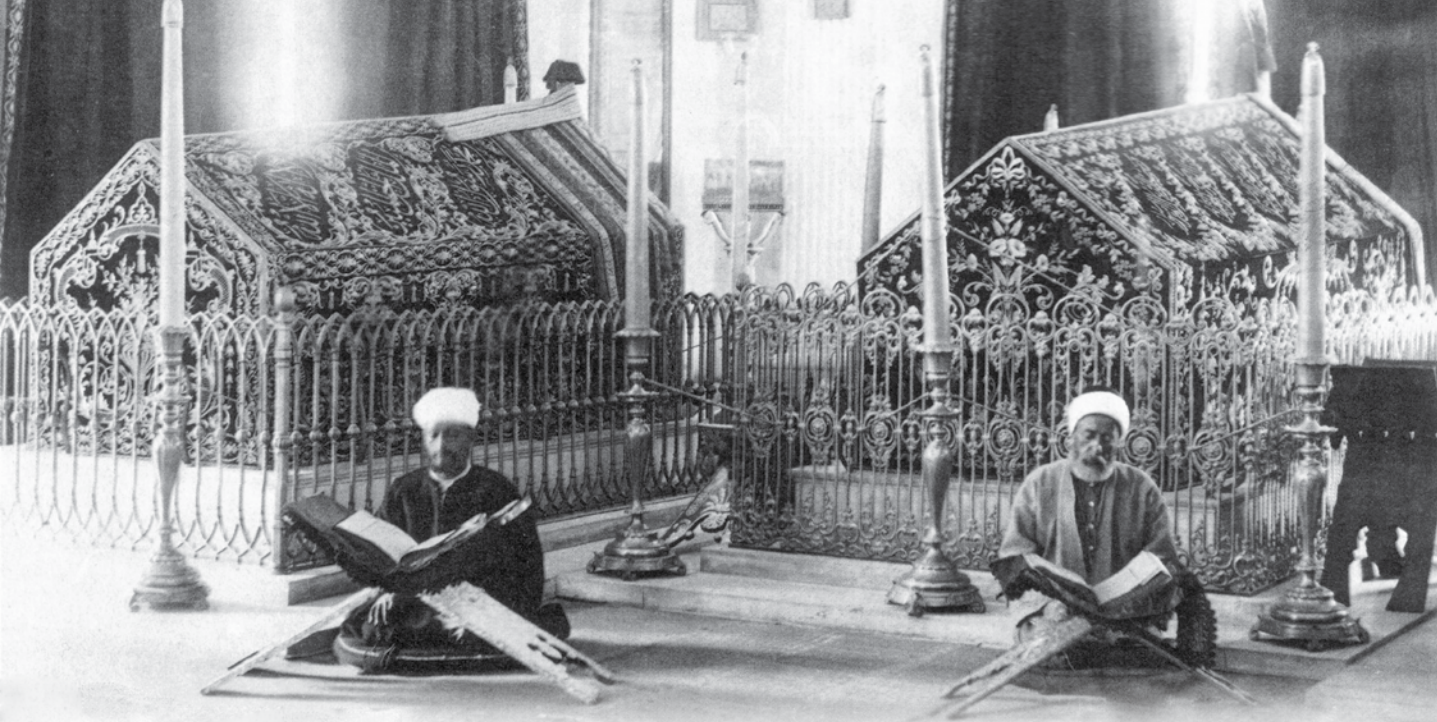
Kur'an'ı Kerim'i: "Hz. Muhammed'e vahiy yoluyla indirilmiş, sahifelere yazılmış, Hz. Peygamber'den bizlere tevatüren (en güvenilir yol ile) nakledilmiş, okunmasıyla ibadet edilen, benzerini getirmekten insanların aciz kaldığı Allah kelâmıdır." diye tarif edebiliriz. Kur'an-ı Kerim, iman ilkeleri, ibadet ve çeşitleri, kişisel ve toplumsal ilişkilerle ilgili kurallar, ahlâk ilkeleri, geçmiş peygamberler ve toplumlarıyla mücadeleleri, ahiret hayatı ile ilgili temel ilkeler, suçlular ve cezaları ile ilgili konularda bize Allah'ın emirlerini bildirir. Kur'an-ı Kerim, hiç şüphesiz, hepimizin baş tacıdır; çünkü yüce Rabbimizin bize gönderdiği kitâbıdır. Ebu Zer (ra)'e Rasulullah (sav) tavsiye olarak: "Sana **Kur'an okumayı ve Allah'ı zikretmeyi hiç bir zaman ihmal etmemeni tavsiye ederim. Çünkü bu senin için yeryüzünde bir nur, göklerde ise zahire ve azıktır.**" buyurmuştur

Onda geçmiş insanların ibretleri, geleceklerin haberi vardır. Hz. Ebu Bekir (ra): "**Allah'ın Kitabının esrarı bitmez. Karanlık günleriniz için Kur'an'ın nurundan yararlanın. Kur'an'ın aydınlığıyla ve açık beyanıyla nurlanın.**" Diye buyurmuştur. Onun içinde bize yöneltmiş emirler, yasaklar bulunuyor. Biz ancak onları en iyi tarzda öğrenip, tastamam uyguladığımız zaman Hakk'ın rızasına erişebiliriz. Sahabeden Abdullah b. Mesud (ra): "**Eğer güç yetirebilersen kendini Kur'an'a muhatap kabul et Allah Teala'nın, 'Ey iman edenler' dediğini duyduğun vakit, kulağını dört aç. Zira bu durumda ya emredilen bir**

hayır veya nehyedilen bir şer söz konusudur." Buyurmaktadır.

Sahabeden Abdullah b. Ömer (ra): "**Biz öyle bir zaman diliminde yaşadık ki, bizden birimiz, önce iman ederdi. Hz. Peygamber'e (sav) bir süre nazil olduğunda ondaki helalleri haramları, emirleri, yasakları ve bizim gereken bilgileri, sizin şimdi Kur'an'ı öğrendiğiniz gibi hemen öğrenirdik. Aradan zaman geçti, bir takım insanlar gördüm ki onlar, imanlarını sağlamlaştırmadan Kur'an'la meşgul olmaya başladılar. Kuran-ı Kerimi Fatihâ'dan sonuna kadar hatmediyorlar ama onun emirlerini, yasaklarını, ondan neyi bilmeleri gerektiğini bilmiyorlar. Onu sadece okuyorlar. Oysa Yüce Allah'ın ona bildirdiği gibi, Kur'an'ın gönderilmesinden maksat, onun emirlerine uymak ve yasaklarından kaçınmaktır.**" buyurarak bizlere tavsiyede bulunmaktadır. Ruhumuzun, bedenimizin, maddi ve manevi rahatsızlıklarımızın çaresi Kur'an'dır. Fert, aile, toplum, ümmet ve nihayet bütün insanlık ona uyulduğu zaman huzura ve mutluluğa kavuşabilecektir; çağımızın problemlerine çare Kur'an'dır.

Hz. Osman (ra): "**Allah'a bakmadan, yani Kur'an okumadan bir gün veya gece geçirmekten asla hoşlanmam.**" Buyurmaktadır. Hz. Ali (ra): "**Hz. Peygamber vefat ettikten sonra, 'İki kapak arasındaki Kur'an'ın tamamını ezberlemedikçe abamı sırtımdan çıkarmayacağım'** diye yemin ettim. Kur'an'ı ezberleyinceye kadar da abamı çıkarmadım" buyurmuştur. Bu kadar kıymetli, dünya ve ahiretimiz

bakımından bu derece önemli bir kitabı acaba öğretip öğreniyor muyuz? Hayır! Kur'an evlerimizde garip garip, boynu bükük duruyor. Yeni nesillerin anlayacağı doyurucu tefsirler yoktur. Kütüphanemizin raflarında tefsir kitapları toz tutmuştur. Birçok müslüman O'nu yüzünden bile okumasını beceremez; okuyanların çoğu tecvid kurallarını bilmez veya iyi okursa da içindeki hükümleri bilmez, çoğumuz ise Kur'an-ı Kerime aykırı bir hayat tarzı sürdürürüz.

Tabiiinden Hasan-ı Basri: **-Kur'an-ı Kerim, ahkâmına uyulsun, kendisiyle amel olunsun diye indirilmiştir. Halbuki şimdi halk onun sırf kıraat ve tilavetini amel edinmiş**" demiştir. Demek ki söze takılıp kalmak, öze inmemek, ana gayeyi unutup ayrıntı ile oyalanmak, lafa dalıp icraata, çalışmaya, emrin gereğini yerine getirmeye geçmemek eski, yaygın ve çok tehlikeli bir hastalıktır. Bu hastalıktan kendimizi kurtarmak zorundayız. Tabiiinden Ebu Abdurrahman es-Sülemi: **"Bize ilim öğreten hocalarımız, 10 ayet-i Kerim'e öğrendiler mi, asla daha öteye geçmez, önce o 10 ayet ile amel ederler, sonra öğrenmeye devam ederlermiş. Biz de o usulü takip ettik. Bu yolla Kur'an-ı Kerim'i ve onunla ameli birlikte, yan yana öğrendik"** demiştir.

Abdullah b. Mes'ud Kur'an öğretirken, her ayetin sonunda: **"İşte bu, güneşin üzerine doğduğu şeylerin en hayır-**

lısıdır" veya **"Yeryüzünde bundan daha hayırlı bir şey yoktur"** derdi. Bunu bütün Kur'an bitinceye kadar söylerdi. İnsanlar her sabah İbn Mes'ud'un evine gelirlerdi. O da: "Oturun" dedikten sonra tek tek yanlarına uğrar: "Ey filan! Hangi sureye geldin?" derdi. Adam: "Falan ayete geldim" deyince onu bir sonraki ayete başlatarak: "O senin için yer ile göklerin arasında bulunanlardan daha hayırlıdır." derdi. Her ayet için aynı şeyi söylerdi. Böylece Kur'an'ın tamamı biterdi. Öyleyse Allah Teala'nın aziz kitabını yeni bir şevkle, deste deste, sözünü belleyip, hükümlerini tatbik ede ede başımıza basalım, başımıza taç, hayatımıza rehber eyleyelim. Kurtuluşumuz, izzetimiz, mutluluğumuz Kur'an'ı iyi anlayıp, iyi uygulamaktadır.

Bir kişi Hz. Peygamber'e gelip: "Ey Allah'ın Rasülü! Ben falan kabilenin hissesini satın aldım. Onu satarak şu kadar kâr ettim" dedi. Hz. Peygamber: **"Sana ondan daha fazla kâr getireni haber vereyim mi?"** dedi. O da: "Böyle bir şey var mıdır, ya Rasulallah?" deyince, Hz. Peygamber: **"Evet, bir kişi on ayeti öğrenirse, onun kârı daha fazladır"** buyurdu. Bunun üzerine bu kişi gitti, on ayeti öğrendi ve gelip Rasulallah'a haber verdi. Medayin halkı Selman-i Farisi'nin'in mescidde olduğunu duydular. Hemen Mescide koşmaya başladılar. Mescidde onun yanında bin kişi kadar bir kalabalık

bir araya geldi. O bunun üzerine kalktı, "Oturunuz!" diye emir verdi. Oturduktan sonra Yusuf suresini okumaya başladı. Onlar bunun üzerine grup grup çıkıp gittiler. Hatta mecliste yüz kişi kadar insan kaldı. Bunun üzerine Selman öfkelenerek: "Siz batıl sözler söyleyeceğimi mi zannettiniz? Bunu mu istiyordunuz? Size Allah'ın kitabını okudum, siz gittiniz, diyerek onları azarladı.

Sahabeden Cündüb b. Abdullah el-Beceli (ra): **"Allah'tan korkunuz ve Kur'an okumaya devam ediniz. Çünkü bu karanlık gecenin nuru, gündüzün zinetidir."** buyurmaktadır. Abdullah b. Mes'ud da şöyle derdi: **"Bu Kur'an Allah'ın sofrasıdır. Kim ki bundan bir şey öğrenmek istiyorsa okusun. Çünkü evlerin en boşu, o evdir ki Allah'ın kitabındaki hayırdan ona bir şey yoktur. O ev ki, onda Allah'ın kitabından bir şey yoksa, o tamiri mümkün olmayan harabe bir evdir. Kesinlikle şeytan Bakara suresini işittiği evden çıkar."** Kur'an'ı okuyacak kişinin öncelikle kendisini Kur'an'a açması ve onu okumakla neyi amaçladığını çok iyi belirlemesi, buna bağlı olarak da inancını, ahlakını, davranış ve tutumlarını düzeltmesi ve ihlasla onu okuması gerekir.

Ebu Hüreyre (ra)'den rivayetle Rasulullah sav şöyle demektedir: Rasulullah (sav) i şöyle buyururken işittim: Kıyamet günü hesabı ilk görülecek kişi şehit düşmüş kimse olup Allah'ın huzuruna getirilir. Allah'ta ona verdiği nimetleri hatırlatır, o da hatırlar ve nail olduğu nimetleri itiraf eder. Allah: "Peki bunca nimetlere karşı ne yaptın?" Buyurur. "Ya Rab senin yolunda savaştım ve şehit düştüm." deyince: "Hayır yalan söylüyorsun, sen cesur desinler diye savaştın. Neticede bu söz de senin hakkında söylenmiştir. Sonra bu kişi verilen emir üzerine yüzüstü sürüklenerek cehenneme atılır. **Diğer bir adam ise ilim öğrenip öğretmiş, Kuran okumuş bir kimse olup o da Allah'ın huzuruna getirilir. Allah ona da verdiği nimetleri hatırlatır. O da hatırlar ve itiraf eder. Allah: "Peki bu nimetlere karşılık ne yaptın? Buyurur. "İlim öğrendim, öğrettim ve senin rızan için Kur'an**

okudum, cevabını verir. Allah da buyurur ki: "Yalan söyledin. Sen alim desinler diye ilim öğrendin, ne güzel okuyor desinler diye Kur'an okudun. Zaten bu sözler de senin için söylenmiştir. Sonra emredilir de yüzüstü cehenneme atılır.

Daha sonra Allah'ın kendisine her çeşit mal ve imkan verdiği bir kimse Allah'ın huzuruna getirilir. Allah verdiği nimetleri ona hatırlatır o da onları itiraf eder. Bunun üzerine Allah: "Peki ya sen bu nimetlere karşılık neler yaptın?" Buyurur. "Senin rızanı kazanmak için sevdiğin yollar da harcadım." deyince Allah kendisine: "Yalan söylüyorsun, halbuki sen bütün yaptıklarını, "ne cömert adam" desinler diye infak ettin. Bu söz de senin hakkında gerçekten söylenmiştir." buyuracak ve arkasında Allah'ın emri üzerine bu kimse de yüzüstü cehenneme atılır. (Müslim, İmaret, 152)

Kur'an okurken daima alçak gönüllük içerisinde olmalıyız. Kur'an okuyan abdestli olmalı, mümkünse kıbleye yönelmelidir. Kur'an okumaya başlamadan önce her türlü kötü düşüncelerden aklı ve kalbi arındırarak "euzu- besmele" ile başlamalıyız. Edepli ve sakin bir şekilde durmalıyız. Sevdiği birisinden bir mektup alan kişi nasıl ki bir an önce onu okuyup gereğini yerine getirmeye çabalarsa, Kur'an okuyan kişi de Kur'an'ın Allah'tan kendisine gönderilmiş bir mektup olduğunu düşünerek hareket etmelidir. Kur'an'ı okuyan kişi, okuduğu Kur'an'da hitap edenin, konuşanın Allah olduğunu

bilmelidir. Bir kişi Hz. Ömer'in kapısına çokça geliyordu. Hz. Ömer ona: **"Git, Allah'ın kitabını öğren."** dedi. Adam git-ti. Hz. Ömer adamı uzun zaman görmedi? Bir gün adama rastladı ve: "Kimse senin yüzünü göremez oldu" diyerek onu azar-lar gibi oldu. Adam: **"Ben Allah'ın kita-bında öyle bir hazine buldum ki, artık Ömer'in kapısına muhtaç değilim."** dedi.

Kişi Kur'an'ı kalp huzuruyla okumalı, ciddiyetle Kur'an'a sarılmalı, Kur'an'ı din-lemekle yetinmemeli, manalarını düşünce süzgecinden geçirmelidir. Kur'an'ı ağır ağır, tane tane, anlayarak ve hissederek okumalı, her ayeti, gücü nispetinde an-la-maya çalışmalı, Kur'an'ı anlamaya engel olan her şeyden uzaklaşmalıdır.

Kur'anı anlayarak okumanın önemi konusunda Ebü Hüreyre (radiyallâhu anh) şöyle buyurmaktadır: Rasulullah (sav)'in şöyle söylediğini işittim: **Allah Teâlâ hazretler buyurdu ki: "Ben kırâati kulumla kendi aramda iki kısma böl-düm, yarısı bana ait, yarısı da ona. Ku-luma istediği verilmiştir, Kul: "el-hamdülillâhi Rabbi'l-âlemîn. (Hamd âlemlerin Rabbine aittir)" deyince, Azîz ve Celîl olan Allah: "Kulum bana ham-detti!" der. "er-Rahmânirrahîm" deyin-ce, Allah: "Kulum bana senâda bulun-du" der. "Mâlikî yevmiddîn (âhiretin sahibi)" deyince, Allah: "Kulum beni tebçîl ve ta'zîz etti (büyükledi)" der. "İyyakena'budü ve iyyakenestain (yal-nız sana ibâdet eder, yalnız senden yar-dım isteriz)" deyince, Allah: "Bu be-nimle kulum arasında bir (taahhüd-dür). Kuluma istediğini verdim" der. "İhdina s-sırâta'l-müstakîm sırâtallezîne en amte aleyhim gayr'il-mağdübi aleyhim ve Ia'ddallîn. (Bizi doğru yola sevk, o yol ki kendilerine nimet verdiği kimselerin yoludur, ga-daba uğrayanların ve dalâlete düşenle-rin değil)" dediği zaman, Allah: "Bu da kulumundur, kuluma istediği verilmiş-tir." buyurur."** (Müslim, Salat: 38)

Dolayısıyla kişi Kur'an'ın her emri veya her yasağıyla kendine hitap edildiğini bil-meli, Allah'ın huzurunda durmuş, Allah kendisine bakıyor ve okuduğu Kur'an'ı

kendisinden dinliyor gibi düşünüp hisset-melidir. Kur'an'ı okuyan kişinin iyilerden bahseden ayetleri okuduğu zaman kendini de onlara katması için Allah'dan niyazda bulunmalıdır. Kur'an'ı okurken de peşin hükümlerden, şahsi değerlendirmelerden kurtulmalıdır. Ayet ve surelerin, diğer âyet ve sûrelerle ilişkisinin olduğu göz önünde bulundurulmalı, Kur'an'ı sahip olduğu bütünlük içinde anlamaya çalışılmalıdır. Kur'an'ı anlamak için tercüme, meal ve tefsirlerden yararlanılmalıdır. Meal oku-mak Kur'an'ı anlamının sadece ve sadece bir aracıdır. Daha iyi anlamak için sahih tefsirleri araştırarak onlardan da yararlanılmalı, ayetlerin iniş sebepleri de bilin-melidir.

Kur'an'ı anlamak onun ilk uygulayıcısı ve tebliğcisi olan Hz. Muhammed (sav) çok iyi tanımakla mümkündür. Kur'an'ın dili olan Arapçanın da öğrenilmesi güzel-dir. **Kur'an okumaktan amaç onu an-la-mak, onu yaşamak, pratiğe dökmek, "yap" dediklerini yapmak, "yapma" de-diklerinden de kaçınmaktır. Kur'an, hayata aktarıldığı zaman insana mutlu-luk ve huzur verir.** Rasulullah (a.s.): "Muhakkak ki ileride kapkaranlık geceler gibi fitneler olacak!" buyurdu. "Onlardan kurtuluşun yolu nedir, Ey Allah'ın Resu-lü?" denildi. Rasulullah (a.s.): **"Allah'ın kitabı! Onda sizden öncekilerin olayla-rı, sizden sonrakilerin haberleri ve sizin de hükmünüz vardır. O, kesin çizgidir; şaka değildir. Her kim kibirlenerek onu terk ederse Allah onun belini kırar. Her kim ondan başka hidayet (doğru yol) ararsa Allah onu saptırır. O Allah'ın sa-pasağlam ipidir. O, apaçık bir nurdur. O hikmetli bir hatırlatmadır. O dos-doğru yoldur. Hevalar onun sayesinde kaymaz. Görüşler onun sayesinde dağıl-maz. Âlimler ona doymazlar. Onun çokça tekrarı usanç vermez. Hayreten-giz yönleri tükenmez. Her kim onun il-miyle ilimlenirse ileri gider. Her kim onunla amel ederse ecirlenir (sevap ka-zanır). Her kim onunla hükmederse adalet eyler. Her kim ona tutunursa doğru yolu bulur"** buyurdu. (Ahmed b. Hanbel, 1/91 Dârimî, Fezâilü'l-Kur'ân, 1; Tirmizî, Sevâbü'l-Kur'ân 14, 2908)

PALTO (HİKÂYE)

Hatice TEKİN

E vden çıktığında niyeti bir an önce işlerini bitirip geri dönmekti. Dışarıda fikrini değiştirdi. Evde onu bekleyen ne vardı ki? Sadece kadın dırdırı. Özgürlüğünün tadını çıkarabilmek için akşama kadar dolaşmaya karar verdi. İyi de, bu boş saatlerini nasıl değerlendireceğini bilmiyordu. “Caddeye çıkana kadar bulurum bir şeyler” diyerek yürümeye başladı.

Sabahtan beri sol gözü seğiriyordu. Hayra alamet saymadığı için de canı sıkındı. İşte! Yine oluyordu. Göz pınarına yakın bir yer titriyor, sanki bir şeyler söylemeye çalışıyordu. Önce eliyle gözünü sıvazlayıp hatırlayabildiği duaları okumayı düşündü sonra vazgeçti. “Adam sen de” deyip yürümeye devam etti. Dışarıya dökülen müziğini dinlemek için bir mağazanın önünde durdu. Dımtıs...Dımtıs... Koca kafasını ve içindekileri taşımaktan yorgun düşen boynunu müziğin ritmine bıraktı. İleri geri, ileri geri... Dımtıslara arada bir sol gözü de eşlik ediyordu. Vitrinin camında kendi yansımasına gözü çarptı. Saçlarının darmadağın olduğunu görünce ne zamandır aynalara bakmadığını fark etti. Gerçi baksa ne görecekti ki?

“İşe yaramaz adam sende” diye söylendi, kelimeleri eze eze. Kendisini camda görmeye bile tahammül edemiyordu. Bakışlarını biraz sağa kaydırıp başka yansımaları seyre daldı. Arkasından hızla gelip geçen gölgeler arasında hiç kıpırdamadan duran birisi dikkatini çekti. Yüzü seçilmiyordu ama onun da kendisine baktığından emindi. Rahatsız oldu. Bir süre farklı

noktalarda göz gezdirip ilgilenmiyormuş gibi yaptıysa da sırtında bir çift gözün varlığını sürekli hissediyordu. Gidip adam çatayım diye düşündü. “Ne bakıyorsun ulan...” diye başlayıp herhangi bir şekilde bitirebilirdi ama vazgeçti. Güldü kendisindeki aptal cesaretine. “Daha evdeki karına bile söz geçiremiyorsun, be adam!” diye hayıflandı.

Tamam, sinir olmuştu adama ama garip bir çekiciliği de yok değildi. Dünyada kapladığı alanı hak eden bir görüntüsü vardı. Başındaki fotr şapkaya imrendi. “Büyüyünce ben de takacağım” derdi çocukken. İşte büyümüştü ama bugüne kadar aklına bile gelmemişti kullanmak. Sonra vatkalı geniş omuzlarına indirdi gözlerini. Geniş yakasına. Adamın paltosu ne kadar da farklıydı. Hiç böylesini görmemişti. Parlak, gösterişli düğmeleriyle bir zırh gibi sarıyordu göğsünü. Belinden başlayıp aşağıya doğru genişliyor, boyu dizlerinin altına kadar uzanıyordu.

Omuzları henüz taşıdığı yükün altında ezilmemişti. Başı ensesine yediği tokatlarla bükülmemişti. Ayağına çelme takan birileri de yoktu herhâlde. Çünkü bacakları sağlam sütunlar gibi dimdikti; ayakları ise bir pençe gibi kendinden emin yeri kavriyordu. Elleri cebindeydi. Paltosunun cebinde. Sırf ona benzemek için kendisinin de ellerini cebine soktu ama montu aynı havayı vermemişti. Ellerini nereye koyacağını bilemediği için cebine sokmuş gibi bir görüntüsü olmuştu. Hemen çıkardı. Bu sefer gerçekten nereye koyacağını bilemiyordu ellerini.

Pantolonunun cebine soktu. Şimdi de omuzları daha düşük görünüyordu. Gözleri karardı. Neredeyse bayılacaktı. Neden bu kadar acınası bir haldeydi. O adama benzemek istiyordu. Onun gibi göz doldurmak. O paltoyu da istiyordu, ellerini illaki o paltonun cebine sokmak.

Birden adamın üzerine atlamak geldi içinden. Onun olan ne varsa hepsini elinden alma fikri çok doğal geliyordu şimdi. Denediyse de bu düşünceye hiç bir şekilde karşı koyamıyordu. Adam hâlâ kıpırdamadan ona bakıyor, sanki gelmesini bekliyordu. Kararını verdi. Gelip geçenlerin azaldığı bir anı kolladı. Hızlıca döndü. Adam yok olmuştu.

“Buyurun efendim, yardımcı olayım” diyen bir sesle kendine geldi. Uzun süredir önünde durduğu mağazanın görevlisi onu içeriye çağırıyordu. Bir şeyler geveledi. İyice artmış olan gözündeki seğirmeyi fark etmesin diye başını kaldırıp yüzüne bile bakmadı ama görevli ısrarcıydı. Bu sefer de “Gerçekten iyi bir seçim efendim” diyerek vitrindeki mankeni, daha doğrusu üzerindeki paltoyu gösteriyordu. Hayret! Adamın paltosunun aynıydı.

Ona sahip olmanın kaderi olduğunu düşündü. Görevlinin ardından

mağazaya girdi. Herkes bu özel paltoyu kimin deneyeceğini merak ediyordu. Erimiş montunu alıp onu giydirdiler. Başına da fotr şapkayı yerleştirdiler. Bu tarihliyi aynaların beğenisine sunmadan önce kendileri incelediler. Hepsini de geçer not verip nihayet kendisini görmesine izin verdiler.

Muhteşemdi. Gösterişli düğmeler pırl pırl parlıyordu. Utanmasa hızlıca dönüp eteğini havalandıracaktı. Tutamadı kendini “Adam sende” deyip döndü, döndü. Mağazada bir alkış koptu.

Çıkmalıydı. Tüm dünyaya ne kadar muhteşem olduğunu göstermeliydi. Kapıdan çıkarken eski montunu çöpe atmalarını söyledi. Cadde şimdiye kadar böyle birisini hiç taşımamıştı. Sonuna kadar yürüdü. Karşısındaki caddeye geçmek istedi. Ne olduysa işte o zaman oldu.

Ne kadar bir zaman geçti bilinmez, omzuna birisinin dokunduğunu hissetti. Gözünü açtığı anda paltolu adam kendisine elini uzatıyordu. Yerden kalktı, ama şaşkındı. Bedeni hem ayakta, hem de yerde otobüsün altındaydı.

İki paltolu adam yürümeye başladı. Geride kalan bedeninin yüzünü yepeni paltosunun yırtık eteğiyle örttüler. Artık gözü seğirmiyordu.

Aczimin Giryesi

Mevlânâ'yı anmak...

“Şeb-i arûs” etkinliklerinde öne çıktı üç konu:
“İnanç turizmi, semâ ve konser”le anıyoruz O’nu...

Ahmet Sevgi